

Практичне заняття 8

ПЕРІОДИЧНІ ФОРМИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ. ПЛАНУВАННЯ Й ОБЛІК РОБОТИ ГУРТКІВ ГЕОГРАФІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Мета: набути практичних навичок планування навчальної роботи, зокрема окремого виду ТКР на прикладі географічного гуртка.

Теоретичні відомості

Гурток - це періодична форма позакласної роботи з відносно постійним складом учасників, що має на меті поглиблення знань із географії, удосконалення вмій і навичок учнів, практичне застосування ними теоретичних відомостей, підвищення їх інтересу до предмета й професійну орієнтацію. Незалежно від основного призначення гуртка ставлять такі загальні вимоги до організації його роботи: актуальність тематики; зв'язок із навчальною програмою; відповідність тематики віку учнів, їх інтересам і вподобанням. Тільки за умови виконання таких вимог відбувається успішне засвоєння та поглиблення знань, отриманих на уроках з географії.

На першому етапі організації гуртка вчитель обирає напрям роботи відповідно до навчальної програми й актуальних питань сучасної науки, планує склад учасників та визначає можливість роботи за обраним напрямком (доступність навчального матеріалу, наявність у населеному пункті фахівців із певної проблематики, фінансове забезпечення школи та дітей тощо). Після оцінки можливості реалізації задуму вчитель переходить до планування роботи гуртка та узгодження його з керівництвом. Назва гуртка повинна відображати основний напрям його роботи.

Діяльність гуртка планують на два роки: протягом першого року учні ознайомлюються з напрямком, здійснюють екскурсії, вчать самостійно працювати з джерелами інформації, протягом другого - застосовують набуті навички на практиці. Заняття гуртка не регламентовані навчальною програмою, але мають бути пов'язані з пройденим матеріалом, щоб можна було уникнути «білих плям» під час опрацювання певних тем, та майбутніх повторів у процесі роботи на уроках.

Планування та організація діяльності гуртка містить два етапи. На першому етапі вчитель здійснює календарне й тематичне планування гуртка, де визначає напрям роботи, мету, завдання та результати, що мають бути отримані наприкінці першого та другого років роботи. Календарне планування включає розклад усіх заходів за конкретними датами, у тому числі виїзних екскурсій, експедицій та походів. Під час планування доцільно скласти попередній список методичної літератури, необхідної в процесі проведення занять гуртка: журнал обліку занять, анкети, питальники, паспорти об'єктів, маршрутні листи тощо. Остаточні календарний і тематичний плани вчитель узгоджує з керівництвом школи й розпочинає розробку конкретних занять і заходів (табл. 1).

Таблиця 1. Типовий план-графік роботи гуртка

Дата	Загальна тема	Тема заняття	Стислий зміст, мета заняття	Форма заохочення

Прикладом географічних гуртків можуть служити туристичні, краєзнавчі гуртки, країнознавчі студії, гуртки зі спортивного орієнтування, економіко-географічні гуртки тощо. Напрямок діяльності гуртка має бути визначений на першому етапі, але протягом двох років роботи тематику занять можна суттєво корегувати відповідно до реальних уподобань учнів, їх здатності засвоювати матеріал та здійснювати самостійні дослідження.

На другому етапі вчитель розробляє конкретні заняття й заходи, планує екскурсії та походи, виїзні форми роботи, роботу на екологічних стежках тощо. При цьому він складає плани у вигляді плану.

Бланк плану позакласного заняття

Тема заняття.

Мета заняття (навчальна, розвивальна, виховна).

Завдання заняття.

Методи:

- словесні (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, інструктаж тощо);
- наочні (демонстрація предметів, явищ, посібників тощо);
- практичні (практична робота, навчальні вправи, ігрові вправи, лабораторні досліди, екскурсія, похід тощо);

Тип заняття (засвоєння нових знань, умінь та навичок; формування практичних умінь та навичок; застосування вмінь та навичок; узагальнення; комбінований).

Форма заняття: індивідуальне, групове, фронтальне.

Обладнання: таблиці, плакати, саморобні посібники, схеми, моделі, роздатковий матеріал, Демонстраційний матеріал, діаграми, література тощо.

Хід заняття (його структура)

1. Вступна частина

- повідомлення теми та мети заняття, очікуваних результатів;
- актуалізація опорних знань;
- мотивація навчальної діяльності гуртківців.

2. Основна частина:

- висвітлення керівником матеріалу нової теми;
- оволодіння новими теоретичними знаннями, ознайомлення з термінами, способами практичних дій;

- залучення учнів до самостійного осмислення нового матеріалу, самостійна робота учнів;

- підведення гуртківців до узагальнень, висновків.

3. Заключна частина:

- обґрунтування гуртківцями можливості використання отриманих знань, умінь, навичок;

- загальний підсумок заняття із зазначенням його позитивних та негативних моментів;

- повідомлення завдань на наступне заняття;

- рекомендована література.

Висновки уроку. Домашнє завдання

Титульний лист конспекту занять.

Конспекти занять

2016/2017 н.р.

Заклад - районний центр дитячої та юнацької творчості Миколаївської районної ради Миколаївської області

Гурток -

Рівень навчання -

Рік навчання -

Керівник гуртка -

Крім того, вчитель готує додаткову (допоміжну) методичну літературу - перелік установ, залучених до гурткової роботи, із зазначенням адрес, часу роботи, даних про контактних осіб (указує, наприклад, час роботи історичного музею, телефон адміністрації, вартість квитка тощо). Далі він уточнює та доповнює план, узгоджує зміни в організації роботи гуртка. Під час організації гуртків необхідно, щоб учні чітко визначили мету занять гуртка, зрозуміли свою роль у його роботі, щоб кожен член гуртка знав власні завдання.

У ході роботи потрібно здійснювати аналіз кожного заняття, а саме визначати ступінь досягнення поставленої мети й рівень виконання окремих завдань, корегувати окремі теми й хід занять відповідно до реальної ситуації,

розподіляти ролі та обов'язки між учнями, оперативно реагувати на допущені помилки, недоліки, конфліктні ситуації, зміни в графіку навчання тощо.

Наприкінці кожного звітного року необхідно здійснювати розширений аналіз роботи гуртка з метою визначення його доцільності та ефективності.

Завдання

1. Скласти календарний план роботи гуртка з розрахунку два заняття на тиждень з урахуванням шкільних канікул (тематику роботи й назву гуртка вибрати самостійно) за формою (табл. 2).
2. Розробити демонстраційне заняття гуртка за обраною темою.
3. Провести демонстраційне заняття (із застосуванням наочності).
4. Розробити структуру й статут шкільного географічного товариства.
5. Визначити напрямки роботи товариства. Скласти календарний план роботи.

Таблиця 2. Календарний план роботи гуртка

Дата	Тема	Форма роботи	Клас	Форма заохочення

Запитання для самоперевірки

1. Що таке гурток? Які особливості відрізняють його від географічного товариства?
2. Які чинники визначають ефективність роботи гуртка?
3. З якою метою здійснюють планування гуртка?